

"לא ברור מי הזמין את הצלם." כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מטשורטקוב זיע"א בצילום מתוך הסרט

הרב יוסף מארך:
"יש לי הרגשה
שהחומר המלא
הוא הרבה יותר
מ־4 דקות. אני לא
אומר זאת מידיעה,
אלא מהרגשה.
אני מעריך ומקווה
שבקרוב נזכה
להיווכח שיש
המשך לסרט.
אנשי המקצוע
בדרום־קרוליינה
עסוקים מאוד, אבל
לאור ההתעניינות
האדירה והחשיבות
אני חושב שכעת
הם יעבדו על זה
ביתר שאת"

הוא ישלח לי אותו?
 והוא שלח?
 "אחרי שבועיים של המתנה דרוכה, קיבלתי את הסרטון. שתי הגרסאות אוחדו יחד. אני לא בטוח שבסדר הנכון. מדובר בסיקור של יומיים. לא מן הנמנע שיש שם ערכוב מסוים. אנשי המקצוע באוניברסיטת דרום־קרוליינה, שביצעו את התיקונים ואת פעולות הרסטורציה הנדרשות כדי שהסרט יהיה בר־צפייה, בוודאי לא יודעים את סדר הדברים. כפי שאמרתי, ההתרגשות הייתה אדירה. התקשיתי להאמין למה שאני רואה. לפתע פתאום, לזכות לצפות במרן החפץ־חיים ובכל אותם אדמו"רים ורבי־נים, ששמעם נישא בפיותינו בדחילו ורחימו. זאת התרגשות עצומה. מתנה גדולה."

'מעריך שיש המשך'

הרב מארך מספר, כי לאחר התגלית המרעישת, דיבר עם סינגלטון וביקש ממנו לשמור את הדבר בסוד. "הייתי המום מעוצמת הגילוי. ביקשתי ממנו שישמור את זה בסוד. חשבתי לעצמי, שכדאי להמתין. אולי יתגלו חלקים נוספים של הסרט. אולי ימצא עיתוי מתאים בייחוד."

מה קרה שזה בכל זאת פורסם?

"סינגלטון אמר לי שהוא לא יכול לשמור תגלית כזאת בסוד; שמחובתה המקצועית של האוניברסיטה, לפרסם דבר בעל משמעות רבה כל כך לעם היהודי. וכך היה. האוניברסיטה העלתה את הסרטון לאתר הרשמי שלה ולצדו הסבר במה דברים אמורים. משם, הוא התפשט הלאה כאש בשדה קוצים. בתוך שעה, כבר צפו בו למעלה מ־8,000 איש. כעבור שעות אחדות, הוא כבר התפרסם ברחבי העולם כולו. משהו דאג להפיץ את הסרטון ולהביא אותו לידיעתם של גורמים יהודיים וכלי תקשורת יהודיים בארצות־הברית, בארץ ובכל רחבי העולם. האמת היא, שלא חלמתי שהסרטון יזכה לתהודה רבה כל כך בפרק זמן כל כך קצר."

"מצאתי אותו במוזיאון השואה בוויי־נגטון די.סי. כל אחד יכול להגיע אליו. זה נמצא במאגר שפתוח לציבור. גיליתי אותו באקראי. לצדו, היה עיתון ישן שבו היה הסבר על האירוע, 'הכנסייה הראשונה', ונאמר שם שבסרטון מופיע מרן החפץ־חיים. בנוסף, צוינו שם שמות של רבנים נוספים שאמורים היו להופיע בסרטון. צפיתי שוב ושוב בסרט, שכאמור, היה באורך של שתי דקות לערך. בדקתי היטב. לא ראיתי את מרן החפץ־חיים, וגם לא רבנים אחרים שאמורים היו להיראות שם. הבנתי שמדובר בסרטון חלקי."

מה עשית?

"במוזיאון השואה הדגישו, שמדובר בסרטון שהנו רכוש של אוניברסיטת דרום־קרוליינה והוא הובא למוזיאון באדיבות המוסד הזה, בשל היותו סרטון שמסקר אירוע יהודי. פניתי אליהם. הסברתי להם את הדברים וביקשתי שינסו לבדוק האם יש להם את הסרט בגרסה מלאה."

הם שיתפו פעולה?

"היה להם רצון טוב כל הזמן. אבל זה לא היה פשוט. במשך כמה שנים פניתי אליהם שוב ושוב. שאלתי אם יש חדש. התחננתי לפניהם לקבל את הסרט באורך מלא. מבחינתם, זאת הייתה משימה מורכבת. יש להם אלפי סרטונים ישנים בארכיון. כדי שניתן יהיה לצפות בהם, יש צורך בביצוע תהליכים מורכבים מאוד, שאורכים זמן רב. במשך כשמונה שנים הייתי אתם בקשר, כשלאורך כל הזמן הזה, רק הגרסה הראשונית הייתה ביד."

ומה קרה?

"ב־15 בינואר קיבלתי הודעה. בנג'מין סינגלטון מאוניברסיטת דרום־קרוליינה ביקר לי, שהוא מצא עוד פילם של הסרט המדובר. המספר של הסרטון הוא 1020. לדבריי, נמצא חלק נוסף שלו והאורך המלא של הסרטון כעת הוא יותר מארבע דקות. הוא הבטיח לי שלאחר שתושלם מלאכת העיבוד של הסרט,

שבועיים אחרי שיחת הטלפון הדרמטית,
קיבלתי את הסרטון בדואר. כשצפיתי בו, לא האמנתי למראה עיניי. חשתי התרגשות אדירה שאי אפשר לתאר אותה במילים. התקשרתי לבנג'מין סינגלטון. אמרתי לו, 'יש לך מושג מה גילית? מצאת אוצר! זה החפץ חיים, אחד הרבנים הגדולים ביותר של היהודים. הערך של זה לא יסולא בפז!"

בראיון נרגש מביתו בויליאמסבורג שבברוקלין, מספר ליתד נאמן, הרב יוסף מארך, יהודי חסידי שמשקיע שנים רבות באיסוף ובאיתור תמונות ופריטים יהודיים עתיקים, את המסלול שעשה הסרטון המרטיט, בו נראה מרן החפץ חיים זי"ע, עד הגעתו לחיק העם היהודי - הפרסום רב הרושם ברחבי העולם כולו.

'מרן החפץ־חיים לא היה שם'

פעילות הלב טרם שבו לסדרן, לאחר שזכינו לראות 'מראה כהן'. לחזות בזיו פניו של מרן הגאון רבי ישראל מאיר הכהן מראדין זי"ע, פוסע בענוותנות, באצילות, כמעט בבדישנות בבואו לשאת את דבריו ב'כנסייה הראשונה'. דברים שמהדהדים מאז ועד היום, מהווים חלק בלתי נפרד מהמסד ומהדרך של היהדות האיתנה. עבור הרב יוסף מארך, הגיי לוי המרגש הזה, שרבים כל כך דמעו ונרעשו לראותו, הוא משמעותי אף יותר. הוא היה לאיש שבזכותו עם ישראל זכה לקבל פיסת שלום חמה וקדושה מן העבר, לראות את מרן החפץ־חיים! להיפגש עם אותם ימי הוד, לשחזור את הדברים המרטיטים שנשא רבנו ולחוש את החיבור החזק שלנו לאותם גדולי עולם, להיותנו חלק משרשרת הדורות המופלאה. "למעשה, יש לי את הגרסה הראשונה של הסרטון יותר מעשר שנים", הוא אומר. "אורכו של הסרטון הזה, הוא כשתי דקות לערך." איך הגעת אליו?